

Es tractaria, certament, d'una pregunta que demanaria una resposta humorística o francament surrealista.

Els exemples següents són anàlegs als anteriors, però amb una subordinada final [amb el verb en subjuntiu]:

[16] Per què li has donat aquests diners?

[17] Perquè em deixi tranquil.

[18] Perquè et deixi tranquil? ◆

La ultratomba i l'ultrason

ALBERT JANÉ (INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS)

A vegades, els usuaris de la llengua, que coneixen bé les normes de l'apòstrof de l'article definit, les quals ens fan escriure *l'única* però *la unitat*, perquè la *u* inicial de *única* és tònica i la *u* inicial de *unitat* és àtona, dubten quan l'article definit del femení ha de precedir mots formats amb el prefix *ultra* 'més enllà', com *ultratomba*, *ultracorrecció* o *ultradreta*, perquè aquests mots composts, a més de l'accent tònic principal, en tenen un de secundari, que recau precisament en la *u* inicial: *la ultratomba* o *l'ultratomba*? El *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC), resol clarament aquest dubte en definicions i exemples d'alguns mots formats amb aquest prefix: *partidari de la ultradreta* (s.v. *ultradretà*), *relatiu o pertanyent a l'ultramicroscopi* o *a la ultramicroscòpia* (s.v. *ultramicroscòpic*), *el misteri de la ultratomba* (s.v. *ultratomba*). Per tant, l'article definit del femení no s'ha d'apostrofar en aquest cas que comentem.

En canvi, sí que s'ha d'apostrofar, en el mateix cas, l'article del masculí, que no coneix les excepcions que afecten el femení. Ja hem vist (s.v. *ultramicroscopi*) *l'ultramicroscopi* al costat de *la ultramicroscòpia*. Anàlogament, doncs, *l'ultradretà*, *l'ultraisme*, *l'ultralleuger*, *l'ultramar*, *l'ultramuntanisme*, *l'ultrasò*, etc. Un dels reculls de les extraordinàries proeses poètiques de J.V. Foix es diu *Cròniques de l'ultrason*. Teòricament, també hauria pogut ser *Cròniques de la ultrason*, car el substantiu *son* tant pot ser del masculí com del femení, amb els significats, respectivament, 'el fet de dormir' i 'les ganes de dormir'. Però no hi ha dubte que és qüestió del primer cas i, doncs, que ha de ser ben bé ... *de l'ultrason*, car l'article apostrofat és el del masculí. Es tracta, efectivament, d'unes suposades cròniques de més enllà del son, i no de més enllà de la son, que seria una idea totalment absurda. ◆

**PASTISSERIA
BOMBONERIA
CONFITERIA
GELATERIA**

**Major de Sarrià, 57
08017 Barcelona
Tels. 93 203 07 14 - 93 203 00 04**

**Pl. de Sarrià, 12-13
08017 Barcelona
Tel. 93 203 04 73 - Fax 93 280 65 56**